

**Szkoła Podstawowa  
im. Adama Mickiewicza w Małomicach**

**WYMAGANIA EDUKACYJNE  
Z PRZYRODY DLA KL. IV**

**w roku szk. 2023/2024**

**Opracowała: Aneta Świtala**

**Ocenę celującą** uzyskuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności wynikające z wymagań szczegółowych ujętych w podstawie programowej przewidzianych na dany rok szkolny ( wykaz w załączniku ) i potrafi stosować je w sytuacjach nietypowych,
- wykazuje doskonałą znajomość: bardzo szerokiego zakresu terminologii przyrodniczej, pogłębionej metodyki badań przyrodniczych, różnorodności biologicznej, procesów, uwarunkowań zdrowia człowieka,
- twórczo korzysta z bardzo różnorodnych źródeł w poszukiwaniu, wykorzystaniu i tworzeniu informacji przyrodniczej,
- doskonale operuje złożonymi procesami myślowymi, tj.: kojarzenie faktów, przetwarzanie informacji, dostrzeganie związków przyczynowo-skutkowych, opiniowanie, wnioskowanie , racjonalne argumentowanie
- proponuje rozwiązania nietypowe w sytuacji problemowej,
- twórczo rozwija zainteresowania biologiczne i samodzielnie pogłębia wiedzę przyrodniczą

**Ocenę bardzo dobrą** uzyskuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności wynikające z wymagań szczegółowych ujętych w podstawie programowej przewidzianych na dany rok szkolny ( wykaz w załączniku ) i potrafi stosować je w sytuacjach trudnych, nieschematycznych,
- wykazuje bardzo dobrą znajomość: szerokiego zakresu pojęć, metodyki badań , różnorodności biologicznej, procesów , uwarunkowań zdrowia człowieka,
- samodzielnie korzysta z różnorodnych źródeł w poszukiwaniu, wykorzystaniu i tworzeniu informacji ,
- prawidłowo wykonuje złożone procesy myślowe, np. kojarzenia faktów, przetwarzania informacji, dostrzegania związków przyczynowo-skutkowych, opiniowania, wnioskowania , argumentowania.

**Ocenę dobrą** uzyskuje uczeń, który:

- opanował w szerokim zakresie wiadomości i umiejętności wynikające z wymagań szczegółowych ujętych w podstawie programowej przewidzianych na dany rok szkolny ( wykaz w załączniku ) i potrafi stosować je w sytuacjach typowych

- wykazuje dobrą znajomość: pojęć, metodyki badań, różnorodności biologicznej, procesów, uwarunkowań zdrowia człowieka,
- korzysta ze wskazanych źródeł w poszukiwaniu, wykorzystaniu i tworzeniu informacji biologicznej,
- samodzielnie ukazuje proste związki przyczynowo-skutkowe, wnioskuje, argumentuje.

**Ocenę dostateczną** uzyskuje uczeń, który:

- opanował w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności wynikające z wymagań szczegółowych ujętych w podstawie programowej przewidzianych na dany rok szkolny ( wykaz w załączniku ) i potrafi stosować je w sytuacjach typowych
- wykazuje elementarną znajomość: podstawowych pojęć, metodyki badań, różnorodności, podstawowych procesów, uwarunkowań zdrowia człowieka,
- korzysta z prostych źródeł informacji,
- dostrzega proste związki przyczynowo-skutkowe,

**Ocenę dopuszczającą** uzyskuje uczeń, który:

- opanował w bardzo ograniczonym ( umożliwiającym kontynuowanie nauki na wyższym szczeblu) zakresie wiadomości i umiejętności wynikające z wymagań szczegółowych ujętych w podstawie programowej przewidzianych na dany rok szkolny ( wykaz w załączniku ) i potrafi stosować je z pomocą nauczyciela w sytuacjach bardzo typowych,
- wykazuje elementarną znajomość: najprostszych pojęć, metodyki badań, różnorodności biologicznej, podstawowych procesów, uwarunkowań zdrowia człowieka,
- korzysta z bardzo prostych źródeł informacji,
- przy pomocy nauczyciela dostrzega bardzo proste związki przyczynowo-skutkowe,

**Ocenę niedostateczną** uzyskuje uczeń, który :

- nie opanował wiadomości i umiejętności wymaganych na ocenę dopuszczającą, w sposób pozwalający na kontynuację nauki na wyższym szczeblu
- nie wykorzystuje swoich predyspozycji intelektualnych w celu uzyskania lepszych wyników w nauce

- demonstruje lekceważący stosunek do przedmiotu (np. nie pracuje na lekcji, nie odrabia zadań domowych, często jest nieprzygotowany do zajęć, zapomina zeszytu, opuszcza lekcje ),
- nie poprawia ocen niedostatecznych w ustalonych terminach

## ZAŁĄCZNIK

### Wymagania szczegółowe

#### 1. Sposoby poznawania przyrody. Uczeń:

1. opisuje sposoby poznawania przyrody, podaje różnice między eksperymentem, doświadczeniem a obserwacją;
2. podaje nazwy przyrządów stosowanych w poznawaniu przyrody, określa ich przeznaczenie (lupa, kompas, taśma miernicza);
3. podaje przykłady wykorzystania zmysłów do prowadzenia obserwacji przyrodniczych;
4. stosuje zasady bezpieczeństwa podczas obserwacji i doświadczeń przyrodniczych;
5. wymienia różne źródła wiedzy o przyrodzie;
6. korzysta z różnych źródeł wiedzy o przyrodzie.

#### 2. Orientacja w terenie. Uczeń:

1. opisuje przebieg linii widnokreśgu, wymienia nazwy kierunków głównych;
2. wyznacza kierunki główne za pomocą kompasu oraz kierunek północny za pomocą gnomonu i wskazuje je w terenie;
3. podaje różnice między planem a mapą;
4. rysuje plan różnych przedmiotów;
5. wykonuje i opisuje szkic okolicy szkoły;
6. odczytuje informacje z planu i mapy posługując się legendą;
7. wskazuje na planie i mapie miejsce obserwacji i obiekty w najbliższym otoczeniu szkoły;
8. korzysta z planu i mapy wielkoskalowej podczas planowania wycieczki;
9. wyjaśnia zależność między wysokością Słońca a długością i kierunkiem cienia;
10. opisuje zmiany w położeniu Słońca nad widnokreśgiem w ciągu doby i w ciągu roku;
11. wskazuje w terenie oraz na schemacie miejsca wschodu, zachodu i górowania Słońca w ciągu dnia i w różnych porach roku.

#### 3. Pogoda, składniki pogody, obserwacje pogody. Uczeń:

1. wymienia składniki pogody i podaje nazwy przyrządów służących do ich pomiaru (temperatura powietrza, zachmurzenie, opady i osady atmosferyczne, ciśnienie atmosferyczne, kierunek wiatru);
2. odczytuje wartości pomiaru składników pogody stosując właściwe jednostki;
3. prowadzi obserwacje składników pogody, zapisuje i analizuje ich wyniki oraz dostrzega zależności;
4. podaje przykłady opadów i osadów atmosferycznych oraz wskazuje ich stan skupienia;
5. podaje przykłady zastosowania termometru w różnych sytuacjach życia codziennego;
6. nazywa zjawiska pogodowe: burza, tęcza, deszcze nawalne, huragan, zawieja śnieżna i opisuje ich następstwa;

7. opisuje zasady bezpiecznego zachowania się podczas występowania niebezpiecznych zjawisk pogodowych (burzy, huraganu, zamieci śnieżnej);
8. opisuje i porównuje cechy pogody w różnych porach roku.

#### 4. Ja i moje ciało. Uczeń:

1. wymienia układy budujące organizm człowieka: układ kostny, oddechowy, pokarmowy, krwionośny, rozrodczy, nerwowy i podaje ich podstawowe funkcje;
2. wskazuje na planszy, modelu i własnym ciele układy budujące organizm człowieka oraz narządy zmysłów;
3. opisuje zmiany zachodzące w organizmach podczas dojrzewania płciowego;
4. wymienia podstawowe zasady ochrony zmysłów wzroku i słuchu;
5. bada współdziałanie zmysłu smaku i węchu;
6. opisuje podstawowe zasady dbałości o ciało i otoczenie.

#### 5. Ja i moje otoczenie. Uczeń:

1. proponuje rodzaje wypoczynku i określa zasady bezpieczeństwa z nimi związane;
2. opisuje drogi wnikania czynników chorobotwórczych do organizmu człowieka, opisuje sposoby zapobiegania chorobom;
3. podaje przykłady przedmiotów wykonanych z substancji sprężystych, kruchych i plastycznych i uzasadnia ich zastosowanie w przedmiotach codziennego użytku;
4. interpretuje oznaczenia substancji szkodliwych dla zdrowia: drażniących, trujących, żrących i wybuchowych;
5. podaje zasady zachowania się i udzielania pierwszej pomocy w wypadku ugryzienia, użądlenia, oraz spożycia lub kontaktu z roślinami trującymi;
6. rozpoznaje rośliny trujące oraz zwierzęta jadowite i inne stanowiące zagrożenie dla życia i zdrowia;
7. prezentuje podstawowe zasady opatrywania uszkodzeń skóry;
8. wyjaśnia, co to są uzależnienia, podaje ich przykłady i opisuje konsekwencje; uzasadnia, dlaczego nie należy przyjmować używek i środków energetyzujących oraz zbyt długo korzystać z telefonów komórkowych;
9. odszukuje na opakowaniach oznaczenia substancji szkodliwych dla zdrowia: drażniących, trujących, żrących i wybuchowych i wyjaśnia ich znaczenie;
10. opisuje zasady zdrowego stylu życia (w tym zdrowego odżywiania się).

#### 6. Środowisko przyrodnicze najbliższej okolicy. Uczeń:

1. rozpoznaje składniki przyrody ożywionej i nieożywionej w najbliższej okolicy szkoły;
2. rozpoznaje główne formy ukształtowania powierzchni w najbliższej okolicy szkoły i miejsca zamieszkania;
3. tworzy model pagórka i doliny rzecznej oraz wskazuje ich elementy;
4. rozpoznaje skały występujące w okolicy swojego miejsca zamieszkania;
5. rozróżnia wody stojące i płynące, podaje ich nazwy oraz wskazuje naturalne i sztuczne zbiorniki wodne;
6. wymienia i opisuje czynniki warunkujące życie na lądzie oraz przystosowania organizmów do życia;
7. rozpoznaje i nazywa pospolite organizmy występujące w najbliższej okolicy szkoły;
8. podaje nazwy warstw lasu, porównuje warunki abiotyczne w nich panujące; rozpoznaje podstawowe gatunki roślin i zwierząt żyjących w lesie oraz przyporządkowuje je do odpowiednich warstw lasu; wymienia zasady właściwego zachowania się w lesie;
9. odróżnia organizmy samożywne i cudzożywne, podaje podstawowe różnice w sposobie ich odżywiania się, wskazuje przystosowania w budowie organizmów do zdobywania pokarmu;
10. rozpoznaje pospolite grzyby jadalne i trujące, opisuje znaczenie grzybów w przyrodzie i życiu człowieka;
11. obserwuje i podaje nazwy typowych organizmów łąki i pola uprawnego, podaje ich znaczenie dla człowieka;

12. określa warunki życia w wodzie (nasłonecznienie, zawartość tlenu, opór wody) i wskazuje przystosowania organizmów (np. ryby) do środowiska życia;
13. rozpoznaje i nazywa organizmy żyjące w wodzie.

#### **7. Środowisko antropogeniczne i krajobraz najbliższej okolicy szkoły. Uczeń:**

1. wskazuje w terenie składniki środowiska antropogenicznego w najbliższej okolicy;
2. rozpoznaje w terenie i nazywa składniki środowiska antropogenicznego i określa ich funkcje;
3. określa zależności między składnikami środowiska przyrodniczego i antropogenicznego;
4. charakteryzuje współczesny krajobraz najbliższej okolicy;
5. opisuje dawny krajobraz najbliższej okolicy, np. na podstawie opowiadań rodzinnych, starych fotografii;
6. ocenia zmiany zagospodarowania terenu wpływające na wygląd krajobrazu najbliższej okolicy;
7. wyjaśnia pochodzenie nazwy własnej miejscowości;
8. wskazuje miejsca występowania obszarów chronionych, pomników przyrody, obiektów zabytkowych w najbliższej okolicy, uzasadnia potrzebę ich ochrony;
9. ocenia krajobraz pod względem jego piękna oraz dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego „małej ojczyzny”.